

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Надвірнянський Ю.Р.

*магістр менеджменту, політології, історії та археології,
спеціаліст української мови, викладач II категорії,
аспірант економіки,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника*

ПРОБЛЕМИ ФОРМАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТУВАННЯ В ОСВІТУ ТА НАУКУ УКРАЇНИ ТА ПІДХОДИ ДО ЇХ КІЛЬКІСНОГО ОЦІНЮВАННЯ

В умовах євроінтеграційних процесів, проблема формалізації інвестування в освіту та науку України є складним питання особливо на фоні реформи децентралізації. Важливий фактор економічного добробуту є транскордонне співробітництво яке здійснюється на міждержавному рівні, так і на рівні територіальних громад, їх представницьких органів, місцевих органів виконавчої влади. Таке співробітництво сприяє соціальній та економічній інтеграції прикордонних регіонів та створенню нових можливостей для їх розвитку, в тому числі розвитку економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних, туристичних та науково-освітніх, обміну досвідом. Прикордонні регіони відіграють важливу роль не тільки як реципієнти транскордонного співробітництва, а як області для інвестицій.

Тому для збільшення інвестиційності потрібно здійснити реформу, зменшення податкового навантаження на бізнес регіону створення умов для відкриття та дієвого функціонування освітніх та наукових закладів. **Потрібно прибутки приватних навчальних закладів не виводити за межі закладу, а використовувати для внутрішньої інвестиційності, – дану норму потрібно забезпечити в законодавстві України.** Регіонам потрібно зміцнювати економічні

можливості та потенціал людських ресурсів, посилювати свої інвестиційні можливості, розбудовувати транскордонне співробітництво. Політика уряду може надавати відповідну (фінансову, юридичну) підтримку, проте основне залежить від ініціативної влади в самих територіальних громадах [9, с. 32].

На рівні областей формується інвестиційна привабливість, яка є «*суб'єктивною оцінкою інвестором інвестиційного клімату*». Саме на рівні окремих проєктів, підприємств, галузей, областей, регіонів, фондових інструментів формується інвестиційна привабливість [12, с. 168].

«**Brown field**» та «**green field**» проєкти – це форми реалізації прямих іноземних інвестицій. Завдяки підготовці і представленню потенційним інвесторам цих проєктів збільшиться інвестиційна привабливість областей України [11, с. 54].

Інвестування в освіту та науку є головним інструментом *стратегічної мети освіти*, яка повинна використовувати стики міжгалузевих знань здійснюючи пошук унікальних знань, пріоритетною ціллю освіти має стати формування у здобувачів освіти якостей, які дозволять їм успішно адаптуватися до змін кон'юнктури ринку. *Стратегічне планування освіти* орієнтується на майбутню соціально-економічну ринкову ситуацію, на умови професійної діяльності в яких опиняться випускник навчального закладу після його закінчення. Пріоритетними цілями для стратегічного освітнього процесу повинно бути системне наукове мислення, колективність, екологічна культура, інформаційна культура, толерантність, високі морально-етичні норми. Принципово важливою умовою ефективності системи освітнього процесу є її органічний зв'язок з наукою та практикою: освіта повинна бути в системі наукових досліджень та інновацій, що дозволить доводити їхню результативність безпосередньо в професії на практиці [8, с. 104].

Необхідність провадження державою ефективної інвестиційної політики зумовлюється ускладненням соціально-інституційної структури суспільства та її винятковою роллю у забезпеченні нормального перебігу соціально-економічних процесів, яка пов'язується з тим, що [5, с. 2-3]:

– державна інвестиційна політика виступає чинником цілеспрямованого проведення модернізації виробництва, забезпечуючи зростання ВВП і обсягів виробництва, фактором соціальної стабілізації, забезпечуючи зайнятість населення, підтримки стану національної економіки;

– гнучка система перспектив інвестиційних цілей, завдань та механізмів їх реалізації, дозволяє державі, реалізувати свої функції у сфері сприяння економічному зростанню та здійснити продуктивну координацію роботи державних і недержавних структур.

В проблемі формалізації інвестування Е. Вайсман виділив нормативну, організаційну, фінансову, кадрову та інформаційну складові як основні елементами механізму публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи, без яких механізмів управління не може бути дієвим [1]. І. Гайдуцький здійснив усебічний аналіз структурних диспропорцій напрямів залучення прямих іноземних інвестицій та їхнього впливу на розвиток економіки України; виділено основні імперативи обмеження та сприяння вдосконаленню державного регулювання цього процесу [2]. І. Крейдич визначив доміанти формування інвестиційної політики виробничо-економічних систем в умовах ресурсних обмежень, обґрунтовано методологічний базис активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні [6]. Н. Орлова, А. Харламова обґрунтували й довели необхідність відповідального інвестування з урахуванням принципів *корпоративної соціальної відповідальності для сталого розвитку економіки країни* [10].

Певні дискусійні положення містяться в роботах окремих науковців. Так, О. Гордієнко, який ототожнює «економічний» та «мотиваційний» механізми [4, с. 155], хоча останній передбачає передусім стимулювання суб'єкта до зовнішньої діяльності, тоді як мотивація є внутрішнім усвідомленням спонукання до дії задля особистих чи корпоративних цілей, тобто реакцією на вплив економічних і психологічних механізмів управління. Розроблений Б. Головаш «Інвестиційний механізм інтеграції України в європейській простір» [3], є кон'юнктурним, оскільки, відображає лише прагнення України до євроінтеграції, а не її реальні можливості найближчим

часом стати рівноправним членом ЄС; також, нівелює азійський вектор розвитку економічних відносин.

Удосконалена нами класифікація О.А. Мельниченка передбачає розподіл механізмів регуляторного впливу на інвестиційні процеси за такими ознаками: форма, спосіб, етап, характер, цілі, об'єкт і рівень регуляторного впливу, а також етап інвестиційного процесу [7].

Таблиця 1

Таблиця класифікації механізмів регуляторного впливу на інвестиційні процеси

За формою:	Державного управління	Корпоративного управління	Громадського управління		
За способом:	адміністративний	економічний	нормативно-правовий		
	організаційна	соціально-психологічний	вольовий		
За етапами:	формування інвестиційної політики	реалізації інвестиційної політики	удосконалення інвестиційної політики		
За характером:	реагування	регламентування	спрямування	стимулювання	
За цілями:	призупинення економічного спаду	стабілізація економічної ситуації	забезпечення економічного розвитку		
За об'єктом:	територія (державна, регіон, населений пункт)	галузь чи сфера діяльності	суб'єкт господарювання	рух інвестиційних ресурсів	
За рівнем	глобальний	національний	регіональний	локальний	
За етапами	розробка інвестиційного проекту	залучення інвестицій	використання інвестицій	реінвестиції	виведення інвестицій

Джерело: розроблено автором

Функціонування прогресивного економічного розвитку України залежить від розвитку регіональних систем та їх продуктивних сил, в свою чергу освітні заклади готують спеціалістів які є основним трудовим ресурсом. Людський ресурс є основним джерелом сильного економічного розвитку та інтеграційного процесу. Отже, в залежності від умов цільових інвестицій у розвиток освітньо-

наукових закладів, інвестор отримує кадри спеціалістів тих галузей в які інвестує і має дефіцит кадрів де інвестицій недостатньо. Тому інвестор повинен опиратися на статистику прогноуючого дефіциту кадрів для підготовки в тих галузях, які будуть економічно перспективні для майбутнього розвитку. В процесі інтеграції освітньо-наукового кластеру України в Європейську економічну систему, базові чинники та умови перехідного періоду, готовності регіональних систем до конкурентоспроможності в умовах децентралізації та Європейської інтеграції, визначається економічний розвиток України та уніфікації системи як освітньо-наукового процесу так фінансової інвестиційності закладів освіти.

Отже, без чіткого визначення механізмів пріоритетів інвестування в законодавчій політиці державного регулювання інвестиційних процесів втрачається цілеспрямована конкретність та не забезпечує досягнення стратегічної мети освіти. Визначення пріоритетів інвестування є особливо важливим для реалізації державної інвестиційної політики, за сучасних умов дефіциту бюджету та відсутності належних потужностей виробництва для його наповнення.

Список використаних джерел:

1. Вайсман Е.Я. Формування механізму державного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи. *Економіка та держава*. 2014. № 4. С. 132–135.
2. Гайдучкий І.П. Структурні та інноваційні пріоритети залучення прямих іноземних інвестицій у контексті здійснення регуляторних реформ в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 4. С. 47–62.
3. Головаш Б.Е. Інвестиційний механізм інтеграції України в європейський простір : автореф. дис. ... к.е.н. : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». Тернопіль, 2010. 23 с.
4. Гордієнко О. Визначення механізмів управління державними капітальними інвестиціями. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. Вид-во ОРІДУ НАДУ. 2012. № 3. С. 153–157.
5. Гриценко Л.Л. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання // ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». Суми. 24.09.2012. 6 с.
6. Крейдич І.М. Домінанти формування інвестиційної політики в умовах ресурсних обмежень. *Економіка та держава*. 2014. № 4. С. 61–64.

7. Мельниченко О.А. Механізми реалізації інвестиційної політики держави. *Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку. Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 1(48). 6 с.

8. Надвірнянський Ю.Р. Стратегічна мета освіти та її реалізація в умовах ринкових відносин // *Організаційно-економічні аспекти інноваційного розвитку системи управління* : Матеріали науково-практичного семінару 1 червня 2018 року, проведеного на базі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника», м. Івано-Франківськ : Голіней О.М. 2018. С. 102–104.

9. Надвірнянський Ю.Р. Фактори впливу економічного розвитку України в умовах Європейської інтеграції. *«Сучасні наукові погляди на економічний розвиток країни»* (м. Хмельницький, 21-22 лютого 2020 р.). Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 29–34.

10. Орлова Н.С., Харламова А.А. Ответственное инвестирование в условиях устойчивого развития глобальной экономики. *Економічний часопис-XXI*. 2014. № 3–4. С. 4–7.

11. Пронь Л.М. Форми реалізації іноземних інвестицій в Івано-Франківській області. *«Інноваційні пріоритети розвитку наукових знань»* (м. Київ, 27-28 березня 2020 р.). Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 51–55.

12. Федорчак О. Основні підходи до наукового визначення інвестиційного клімату. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 1/2 (46/47). Ч. 1. С. 162–171.